

Šoli, mladini

in učiteljstvu!

Slovenski učitelj

*Glasiilo jugoslovanskega
krščanskega učiteljstva*

Urednik F. Fabinc

Vsebina:

Prosto spisje v službi etične vzgoje. Elza Kukovec	129
Kakšen bodi temelj skupne stanovske organizacije. I. Štrukelj	135
Otrok in družina. (Konec.) F. Fabinc	137
Učitelj na pomožni šoli. Anica Lebar	141
O bistvu in smotru vaje. (Dalje.) Fort. Lužar	143
Kultura in književnost	145
Zapiski	147
Društvena in stanovska kronika	150

Beto XX.

1919

Štev. 6.

Zanimiv razpis.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska razpisuje iz sklada za podpiranje akcij, ki služijo neposredno ali posredno povzdigi ljudskega zdravstva, ustanovljenega l. 1917, troje priznanih nagrad po 300 K, 200 K in 150 K za najboljše poljudne spise:

1. o higijeni delavskih stanovanj;
2. o negi človeškega telesa in
3. o alkoholizmu, njegovem škodljivem vplivu na posameznika, na njegovo družino in človeško družbo sploh.

Vsak spis mora obsegati eno tiskovno polo (16 brošurnih strani male oblike).

Razprava o delavskih stanovanjih naj obdeluje, kakšno bodi stanovanje, četudi skromno, kako in kdaj naj se snaži, zračni itd.; dalje, kakšno bodi pohištvo in druga oprava, da bi stanovanje služilo svojemu namenu. Preproge, tapete, zastori, cvetlice in drugo zelenje, ali so potrebni in s stališča higijene priporočljivi? Omeniti je tudi slike in druge stenke in sobne okraske.

Spis o negi človeškega telesa naj obravnava, kakšna bodi obleka, perilo, hrana. Ali je vseeno, kakšne barve je perilo, in ali je takozvano Jagrovo perilo priporočljivo? Važni za ohranitev zdravja so dalje telovadba, izprehodi, izleti, turistika. K negi telesa spadajo tudi nega in čistoča ust, zob, las, nohtov, nog itd. itd. Kdaj naj hodimo k počitku, kdaj vstajamo itd.

Spis o alkoholizmu obsegaj v glavnem: moralni, fizični in gmotni vpliv alkoholizma na pivca, njegove svojce in okolico, na celokupni narod. Ali so javne točilnice opojnih pijač absolutno potrebne? S čim bi se jih dalo nadomestiti, Društva, čitalnice, klubi, zabave, veselice, plesne šole, koncerti pri pogrnenih mizah itd. Kdaj začne človek piti in zakaj? Kaj žene delavca z doma v gostilno? Društva, ki pospešujejo alkoholizem itd. itd.

Tu so podane le glavne smernice, v kateri naj se gibljejo spisi; pisecem pa je dano na prosto, da obravnavajo posamezne predmete tako, kakor se jim zdi, da bodo tvarino najbolj obdelali. Spisi morajo biti izvirna, samostojna dela; prevodi ali celo prepisi niso dovoljeni.

Piše naj se le na eno stran papirja, ker se bo nagrajena dela po možnosti objavilo v tisku. Pod spisom pisec ne sme navesti svojega pravega imena, marveč šifro, t. j. kako izmišljeno ime (psevdonim). Pravo ime z natančnim naslovom naj se napiše na poseben listič, ki ga je dati v posebno kuverto, označeno s pisateljevo šifro. To kuverto je zalepljeno s spisom vred dati v drugo večjo kuverto z naslovom: Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani. Na vrhnjem delu kuverte je napisati: »Konkurenčni spis«. Zadnji dan, ko morajo biti vsi spisi v rokah blagajne, je 30. november 1919.

Vse pošiljatve bo odprla posebna komisija, sestojeca iz zdravnikov, pisateljev in zastopnikov blagajne. Priložene kuverte s pravimi naslovi pošiljateljjev, ozir. piscev se bodo odprle šele po ocenitvi spisov.

Poleg razpisane priznane nagrade izplača blagajna vsakemu nagrajencu še poseben pisateljski honorar, kakor ga plačuje Slovenska Matica za znanstvene spise. Nagrada in honorar se bodo izplačali pred Božičem 1919. Imena nagrajencev se bodo objavila.

Tekmovalci lahko pišejo razprave o dveh ali vseh predmetih. Posameznik more dobiti le eno nagrado, četudi bi bila dva ali vsi njegovi spisi odobreni. Blagajna si pridržuje lastninsko pravico do vseh doposlanih ji spisov, ki jih sme objaviti v celoti ali pa v izvlečku. Za v celoti objavljene nenagrajene spise se plača navaden pisateljski honorar.

Tekme se morejo udeležiti delavci in delavke slovenske narodnosti katerekoli stroke in ne glede na to, če so člani blagajne ali ne. Izključeni so: pisatelji in žurnalisti po poklicu, učenci in dijaki vseh šol, javni uradniki, blagajniški nameščenci ter osebe, ki so dovršile več kakor drugi razred srednje ali tej enake šole.

Na manjše slovniške napake in štilistične hibe se ne bo oziralo; merodajna za priznanje nagrade bo le vsebinska vrednost spisa, tehnika njegove sestave in način pripovedovanja.

Ker ima razpis namen, da vzbudi zanimanje za ljudsko zdravstvo in predmetno literaturo v najširših plasteh naroda, je želeli, da prime kar največ delavk in delavcev za pero in se udeležijo tekme. V osvežitve spomina in ojačenja duha se priporoča, da vsakdo prej preštudira zadevno literaturo, če mu je na razpolago. Časa je pol leta! Nihče, ki misli, da bo opravil dobro, naj se ne straši: prime naj za pero, pa če mu je roka še tako okorna.

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA KRŠČANSKEGA UČITELJSTVA

LETO XX.

LJUBLJANA, 15. junija 1919.

ŠTEV. 6.

Prosto spisje v službi etične vzgoje.

Elza Kukovec.

V 18. stoletju je zavladovalo mnenje, da bo iz splošne omike vzklila občna nrvnost. Ko bo vsak človek znal čitati in pisati, ko bo vse ljudstvo omikano, bo prenehala krivica in zločinstvo. Sodniki ne bodo imeli nikogar obsojati, ječe in kaznilnice bodo stale prazne.

Zato sta si cesarica Marija Terezija in človekoljubni cesar Jožef II. toliko prizadela za povzdigo ljudske omike. Toda njune nade se niso uresničile. Statistiško je dognano, da je letno število kaznivih dejanj od tiste dobe za 50 % narastlo.

Omika torej ni zamogla ljudstva nrvno poplemeniti, pač pa je vzredila občni napuh in preziranje ročnega dela. Viničarjeve hčere hočejo biti oblečene kakor graščakinje. Ako deček v šoli dobro napreduje, ga je takoj škoda, da bi bil kmet ali delavec. Postati mora gospod. Med ljudstvom vlada sploh mnenje, da služi omika edino borbi za boljši kruh.

Ta borba pa postaja vedno strastneja. Napredek nam nudi vedno novih izumitev, ki imajo namen streči nasladnosti in udobnosti. Tako se nam neprestano porajajo nove potrebe. S potrebami pa raste nezadovoljnost, pohlepnost in samopašnost. Nikdo ne utegne premišljati ne o sebi, ne o svojem bližnjem. Vsi le slepo strežejo samopašnosti. Samopašnost je vzor današnjega svetovnega naziranja.

Oboževani Nietzsche se je v svojem »Zarathustri« celo drznil pisati: »Das Wesentliche an einer guten und gesunden Aristokratie ist aber, daß sie — mit gutem Gewissen — das Opfer einer Anzahl Menschen hin-nimmt, welche um ihretwillen zu unvollständigen Menschen, zu Sklaven, zu Werkzeugen herabgedrückt und vermindert werden müssen.«

Tako povečanje brezobzirne, surove samopašnosti je vzbudilo sevê vesel odmev, navdušeno odobravanje. Carnegie je brž v odgovor izjavil, da hoče svoje milijone darovati raje v spodbudo uspešnih in močnih, nego za strežbo bolehnih in slabih.

Toda zatiranje in zapostavljanje slabih, brezobzirnost in sebičnost niso pojavi kulture, temveč docela navadni živalski gibi.

Tip slovenskega »nadčloveka« nam je postavil Ivan Cankar v osebi fabrikanta Jožefa Kantorja, kralja na Betajnovi. V nasprotju k Nietzscheju ožigosa Cankar brezobzirno samopašnost s sramotilnim pečatom zločinstva. Kakor očitane javnosti donijo Kantorjeve besede raz oder: »Kdor kaj pri-

dobi, oškoduje svojega sosedu. Na cesti ne leži ne bogastvo, ne oblast, vse to je v suknjah drugih ljudi. Pravijo, da sem se bil obogatil na brutalen način, — rad bi vedel, kako bogaté drugi!»

Baš v samopašnosti tiči hiba naše kulture. Ne le zunanje sile je treba krotiti, temveč tudi notranje; to so naši nizki, sebični nagibi. Popolniti moramo torej enostranost ter tehniški kulturi pridružiti etično omiko, ki neguje skromnost, samoobvladanje in ljubezen do bližnjega in ki bo surovi egoizem pretvorila v blagi altruizem.

Vse pa, kar hočemo uvesti v življenje, moramo uvesti najprej v šolo. Kakor je ljudska šola razširila občno umsko omiko, tako naj pripravi pot tudi nravni omiki.

Sicer je ljudska šola že doslej podajala etični pouk, deloma v verouku, deloma v ostalih predmetih ob ugodni priložnosti. Toda to ne zadostuje. Feliks Adler piše: »Resnice, ki si jih je otrok le ob priložnosti prisvojil, ostanejo odlomki neke celote, katere zgraditi otroku primanjkuje moči, in nravnost, katero iz teh odlomkov zajema, tvori v njegovi zavesti le osamljene otoke.«

Moralno delovanje ljudske šole se torej ne sme zadovoljiti z improvizacijami in slučajnim razpoloženjem učiteljev, ampak mora biti istotako temeljito kakor intelektualni pouk. Pouk o nravnosti naj bo poseben predmet. Prilичni nravni pouk pri posameznih predmetih je seve mnogo vreden, toda mora se popolniti in poglobiti s smotrenim poukom v posebnih urah.

V brezkonfesijskih ameriskih šolah nadomestuje etični pouk kot samostalen učni predmet verouk. Anglija, Francija in Švica so etični pouk uvedle v svojih simultanih šolah.

Toda etični pouk bi tudi ne smel manjkati v konfesijskih šolah. Saj nima, kakor njegovi nasprotniki trdijo, namena, izpodriniti verouk ter vreči križ iz šole. Nasprotno! Tvoril bi tesno vez med veroukom in ostalimi predmeti, med cerkvijo in šolo, med naboženstvom in posvetnostjo, ter krepil koncentracijo vsega pouka. Nravni pouk namreč ne sme biti samo abstraktno podavanje prepovedi in zapovedi, ampak naj bo sistemizovan na temelju konkretnih primerov iz vsega življenja.

Učni čas za sistematičen razgled po vsem polju nravne odgovornosti in dolžnosti je zadnje šolsko leto, 1. ker naj bodo v snovi zbrani vsi etični nauki, ki jih podaja ljudska šola od prvega do zadnjega šolskega leta, 2. ker ta razgled zahteva zrelejšo uvaževanje.

Učna metoda je pripovedovalna. Učitelj razlaga, učenci pa poslušajo. Da bi dokazali, v koliko so pouk razumeli, spišejo prost spis o dotičnem etičnem nauku. Pri spisovanju etičnih spisov naj bi služila učencem sledeča razporedba: Kako izvršuješ ti to čednost? v šoli, na potu, doma, pri jedi, pri delu, ob bolezni, ob nezgodi, ob veselici. Si li že videl katerega svojih součencev ali znancev izvrševati to čednost? Se li spominjaš kakega zgleada, ki si ga čital?

Etični pouk nudi torej prostemu spisju zadnjega šolskega leta snov, ki je povsem sposobna stopnjevati stilistične zmožnosti učencev ter jih privedi do viška pismenega izraževanja.

Etika obsega sicer dolgo vrsto naukov, toda na prvem mestu stoje zapovedi pravicoljubja in ljubezni do bližnjega.

Dovoljujem si na tem mestu navesti zapovedi, ki bi se naj v ljudski šoli obravnavale.

Zapovedi pravicoljubja.

Odnehaj v prepiru!

Potrpi, ako ti kdo prizadeva krivico!

Oziraj se na pravice svojega nasprotnika.

Čislaj zasluge svojega bližnjega!

Ne maši resnici ušes, temveč bodi hvaležen tistim, ki te opozorijo na tvoje napake!

Poplačaj vsako uslugo in dobroto!

Zapovedi ljubezni do bližnjega.

Povračuj hudo z dobrim!

Izkazuj vsakomur ljubezen! Svet je poln priložnosti za izkazovanje ljubezni. Pomagaj vsakomur, kdor je v sili, prijatelju ali sovražniku, znancu ali tujcu.

Ne črti in ne pogublaj nikogar, temveč bodi strpen!

Bodi spravljiv in rad prizanesi!

Ne prizadevaj nikomur bolečin ne bolesi, temveč bodi usmiljen!

Ne zavidaj, temveč veseli se nad srečo svojega bližnjega!

Vselej si vzemi najmanjšo ugodnost in privošči večjo in boljšo ugodnost svojemu bližnjemu; nasprotno vzemi križe in težave nase, in olajšaj bližnjemu delo in pezo!

Ne zasmehuj telesnih hib, pa tudi ne revščine in nerodnosti! Od tuje napake se obrni prizanesljivo v stran!

Ne opravljaj in ne obrekuj!

Čuvaj svojega bližnjega dobro ime!

Čuvaj svojega bližnjega imetje, zdravje in življenje!

Bodi postrežljiv in radodaren!

Otiraj bratovske solze!

Pripravljaj veselje, kjer moreš!

Primeri za učno podavanje.

1. Zapovedi pravicoljubja.

Kakšna je pravica!

Znana je pravda za oslovo senco. Komu pristojna pravica? Gonjaču ali trgovcu? V čitanki stoji, da ta pravda še dandanašnji ni končana. Človeku pa, čigar srce napolnjuje ljubezen do bližnjega, je docela jasno, da pristojna pravica gonjaču in sicer iz sledečih razlogov: Ako je bil trgovec hladila potreben, tedaj tudi gonjač. Trgovec pa je pustil gonjača stati na žgočem solncu, dočim se je sam hladil. To je bila sebičnost. Trgovec je

na ta način oškodoval gonjača. Prizadel mu je neprijetnost, kajti mučno je, stati brez posla na vročem solncu. Trгоvec bi moral plačati gonjaču odškodnino.

1. Odnehaj v prepiru!

Znana je tudi povest o trmastih kozah. Kateri pristoja pravica? Težko je razsoditi. Vsekakor pa moramo mlajši prisoditi pravico. Pregovor pravi: »Kdor prej pride, prej melje.« Mlajša je bila prej na mostu, torej njej pristoja pravica. Pregovor tudi pravi: »Pametnejši odjenja. Starost ima večjo modrost.« Torej bi morala odjenjati starejša.

Kakor ti trmasti kozi se često tudi ljudje prepirajo in grozne so včasih posledice prepira. To je razvidno iz sledečega dogodka:

Ivan Ščerbak je imel za soseda Gavrila Hromoja. Nekega dne zgreši Ivanova žena eno kurje jajce. Išče in povprašuje. Otroci ji reko: »Kokoš je znesla na sosedovem dvorišču. Tam je kokodakala; odondot je priletela.« Žena gre takoj k sosedovi vprašat. Soseda je odvrnila: »Nismo videli tvojega jajca. Svoja smo pobrali, tujih ne maramo. Tudi ne hodimo na tuja dvorišča jajc pobirat.« Ta odgovor je Ivanovo razsrdil. Rekla je nepotrebno besedo, soseda pa še dve. Vnel se je prepir. Ženi sta kričali in besede so bile vse grde. Prišel je Gavril branit svojo ženo. Priskočil je tudi Ivan in že so se valjali na kupu. Ivan je bil močen. Razmetal je vse. Gavrilu je izpulil iz brade pest mustačev. Gavril je zamotal izpuljene mustače v papir in šel k sodišču tožiti. Pa tudi Ivan je vložil tožbo, da mu je Gavril potrgal vso srajco na telesu. Bila sta oba kaznovana. Odslej ni minul noben dan brez prepira in pretepa. Tožili so se, da je predsedalo že vsem sodnikom. Tedaj je Ivana svaril njegov stari oče: »Hudo delaš, Ivan! Poravnaj se z Gavrilom; ponudi mu spravo!« Ivan se raztogoti in reče: »Nikdar! On naj mene prosi!« Gavril seveda tudi ni hotel prositi. Pač pa se je maščeval. Neko noč je Ivanu požgal hišo. Ivan je jokal in tarnal. Stari oče pa mu je dejal: »Kdo je kriv? Ti sam! Pomisli, zavoljo kurjega jajca si pričel s sosedom ta hudi prepir. Skrajni čas je, da se poravnaš! Prizanesi Gavrilu, zamolči, kdo je užgal!« Ivan je ubogal. Ni obtožil Gavrila zavoljo požiga. Gavril se je čudil Ivanovi prizanesljivosti. Nehal je nagajati. Kmalu je bil zopet mir med sosedoma. (Leo Tolstoj: »Pripovedke«. Prevel dr. L. Pivko.)

2. Potrpi, ako ti kdo prizadeva krivico.

Štefan je Jožefa iz hudomušnosti udaril z roko po hrbtu. Jožef se razjezi. Udari Štefana z ravnalom po roki, toda s tako silo, da roka takoj oteče. Štefan zbeži jokaje domov. Kmalu pride njegov oče v šolo in zahteva: »Gospod učitelj! Kaznujte Jožefa prav občutno; pobil je mojemu Štefanu roko, da sedaj ne more delati.« Učitelj prikima in reče: »Storil bom svojo dolžnost.« Nato pokliče Jožefa in reče: »Ti si Štefanu prizadel krivico.« Jožef odvrne trmasto: »Zakaj mi je nagajal! Naj bi me pustil!« Učitelj nadaljuje: »Res te je Štefan prvi udaril; toda ti si mu udarec vrnil v kvadratni meri. Moj dragi! To ni dovoljeno! Kristus docela drugače veleva: Tebi beseda, a ti molči! Nasprotnika bo lastna vest pokarala. On

tebi udarec, a ti mu nastavi drugo lice: Na, bój, če meniš, da sem zaslužil. In nasprotnika bo zapekla vest. On se pomiri in bo tebe ubogal. To si zapomni in ob priložnosti stori tako. Docela živalsko vedenje je, vrniti nasprotniku bolečine, ki nam jih je prizadel. Ako mačko vščipneš v rep, te prasne, pes te ugrizne. Vsaki živali je dano kako orožje v obrambo. Vol ima rogove, konj kopito, čebela želo. Človeku pa je dana pamet, da z modrim vedenjem vpliva na mišljenje svojega nasprotnika ter srd pretvori v naklonjenost.« —

V nedeljo dopoldne je bilo. Aleš je sedel pri mizi in pisal domačo nalogo. Naenkrat ga pokličejo oče na vrt, da bi pomagal pri čebelnjaku. Aleš pusti svoje pisalne reči ter hiti k očetu. Kmalu zatem pride njegova sestra Katica v sobo, da bi pokrila mizo za obed. Z jeznim sunkom brčne Aleševe reči raz mizo, da se črnilo zlije po čedno spisanem zvezku. Prav tedaj vstopi Aleš. Navaden deček bi ob takem prizoru planil nad sestro ter ji pripel par krepkih zaušnic. Tudi Katica je nekaj podobnega pričakovala. Segla je po vrču, da bi brata pri prvem napadu polila z vodo. Toda ni ji bilo treba polivati Aleša. Ta namreč ni bil navaden deček, temveč izreden. Mirno se je sklonil, pobral svoje reči, potem pa dejal: »Oprosti navidezni nered! Oče so me nagloma poklicali in nisem utegnil pospraviti.« Katica je zardela, potem pa rekla: »Oprosti, ljubi Aleš, moja neopravičljivo surovost.« Tudi z najkrepkejšo zaušnico ne bi Aleš takega uspeha dosegel. Resnične so Kristusove besede: »Blagor krotkim, ker bodo zemljo posedli.« To pomeni, premagali bodo nasprotnike, kakor je Aleš premagal Katico.

3. Oziraj se na pravice svojega nasprotnika!

2. Dozdeva se nam, da se solnce suče okoli zemlje. Dognano pa je, da je ta prikazen navidezna. V resnici se zemlja suče okoli solnca. Tako je tudi s človeško pravičnostjo. Človek sem in vidim le krivico nasprotnika, svoje krivice pa ne vidim, tako ne kakor ne vidim svojega obličja.

Prodalo se je zemljišče, nahajajoče se na nekem brdu. Trгоvec Topol je kupil vnožje, kmet Galun pa vrh. Nastopi pomlad in nova lastnika začneta kupljeno zemljišče obdelovati. Galun hodi in vozi po cesti, ki drži čez Topolovo zemljišče. Sedaj se vname hud prepir. Topol zapre cesto in reče Galunu: »Ti nimaš pravice tod voziti! Cesta je moja. Jaz sem jo kupil, jaz plačal in nikomur ne dovolim, voziti po moji zemlji.« Galun je odvrnil: »Ti mi nimaš pravice ceste braniti. Ne morem drugače do svojega zemljišča kakor po tvoji cesti. Torej bom po njej vozil, kolikor se mi bo zdelo.« Pričela sta tožbo pri sodišču. Zapravdala sta 2000 K. Končno so sodniki razsodili tako-le: »Cesta je Topolova last. Torej mora Galun prositi Topola, naj mu dovoli voziti po cesti. Tudi mora Galun ponuditi Topolu odškodnino za rabo ceste. Topol pa naj bo dobroten sosed ter naj Galunu dovoli voziti po dotični cesti.« Zdrava pamet bi morala prepirljivima sosedoma kazati tako postopanje. Pa vsak se je le na svojo pravico skliceval in ni hotel pripoznati pravice svojega nasprotnika. Pravičen človek pa v prepiru najprej preudari pravico svojega nasprotnika. Tako je storil očak Abraham.

Med pastirji Abrahamovimi in Lotovimi se je vnel prepir za boljše pašnike. Abrahama je to zelo bolelo. Torej reče Lotu: »Naj ne bo prepira med menoj in teboj, kajti brata sva. Glej, vsa dežela je pred teboj. Prosim te, loči se od mene. Ako pojdeš ti na levo, držal se bom jaz desne. Ako si ti desno izvoliš, pojdem jaz na levo.« Torej je dal Abraham Lotovi pravici prednost pred svojo.

Mnogi očetje radi vpričo otrok povzdigujejo svoje delo in svoj trud, žensko delo pa zapostavljajo. Za take besede imajo dečki kaj odprta ušesa. Posledica je, da svoje matere ne spoštujejo. Nespoštljivo z materjo govoré in matere prav nič ne ubogajo. Mislijo si: »Saj mati ni mož, saj je samo žena, bitje nižje vrste nego so oče, nego smo mi dečki, bodoči možje.« Vendar pa so materini opravi prav tako važni kakor očetovi. Saj pravi pregovor: »Gospodinja hiši tri ogle podpira.« Iz tega sledi, da podpira gospodar samo en ogel. Resničnost tega pregovora se pokaže, kadar matere ni doma, še huje pa, kadar jo pobere nemila smrt. V vojni dobi pa je mati uspešno podpirala kar vse štiri ogle.

4. Čislaj zasluge svojega bližnjega!

Pravičen človek ne ceni samo svojih zaslug, temveč tudi zasluge drugih ljudi. Po zmagoviti bitki je delil cesar svojim hrabrim vojščakom zlate svetinje. Pripel je bil že dolgi vrsti junakov častni znak na prsi. Nazadnje hoče odlikovati še vojskovodjo. Toda prvak se brani. Pokaže na tropo mrličev, ležečih v krvi, in reče: »Tem gre odlika. Ti imajo dvojno zaslugo. Prav tako hrabro so se borili kakor mi, vrhutega pa so še žrtvovali svoje življenje.«

5. Ne maši resnici ušes, temveč bodi hvaležen tistim, ki te opozorijo na tvoje napake!

Krivični ljudje se raztogotijo, kadar jim kdo očita njihove hibe in napake. Saj pravi pregovor: »Resnica oči kolje.« Primerov je dovolj. Jožek se je raztogotil, ker ga je Mihec opozoril na napake, ki jih je Jožek napisal v svoji nalogi. Suval je Mihca in ga bil s pestjo. Kmet se je raztogotil, ker mu je šaljivec očital, da je enook. Tako se je raztogotil, da je pozabil na gostoljubnost ter šaljivca napodil z burkljami iz hiše. Poljski kralj Boleslav je umoril škofa Stanislava, ker mu je škof očital grešno, razuzdano življenje. Vitez Ravbar je umoril svojo soprogo Ljudmilo, ker mu je očitala, da dela kmetom škodo na njivah.

Pravičen človek pa ne maši resnici ušes, temveč se poboljša. Tako je storil gospod Jelkar. Starček ga je opozoril na luknjo v rokavu. Dejal mu je: »Ako ti nihče ne sešije luknje v rokavu, tedaj jo sešij sam!« Jelkarju so te besede segle do srca. Storil je po starčkovem nasvetu.

Pravičen človek je hvaležen tistim, ki ga opozorijo na njegove napake. Zgled nam daje egiptovski kralj Amazij. V svoji mladosti je bil zelo lahkomišeln. Nekoč se je hudo pregrešil zoper postavo. Sodniki so mu morali prisoditi kazen. Ko je pozneje Amazij nastopil vlado, je bilo sodnike strah. Dejali so: »Sedaj se bo maščeval nad nami. Obglaviti nas da!« Ko Amazij o tem izve, pozove sodnike predse in jim reče: »Nikar

se ne bojte, da se hočem maščevati nad vami. Sveta dolžnost vam je bila, kaznovati me. Pohvaliti moram vašo nepristranost in nagraditi jo hočem. Odslej ste moji prvi svetovalci.«

Pravičen človek je tudi hvaležen za vsako uslugo in dobroto ter jo poplača po možnosti. Največ hvaležnosti dolgujemo svojim staršem.

Imamo lepe zgledе otroške hvaležnosti. Milica je poslala svojim staršem svoj prvi zaslužek, da bi jim dokazala svojo hvaležnost. Rejenec Janezek je povrnil svoji krušni materi Marijani, kar mu je v mladosti storila dobrega.

Stari Tobija uči svojega sina: »Kdor ti kaj dela, daj mu brž plačilo!« Ne ostani nikomur dolžan niti za zrnce soli! To zapoved je izvršil menih, ki mu je Feliks pokazal pot; menih je Feliksa za to majhno uslugo bogato poplačal. Izprosil mu je sprejem v samostansko šolo. Starka Skrb je svetega apostola Petra in Pavla pogostila s suhim kruhom in mrzlo vodo. Postlala jima je na slami. Zares borna gostitev in vendar sta jo sv. moža poplačala.

So pa tudi ljudje, ki nočejo prejete usluge in dobrote plačati. Ti so nehvaležni. Devet ozdravljenih gobovih se Jezusu niti zahvalilo ni za veliko dobroto, ki jim jo je storil, da jih je ozdravil.

Neki kmet je poslal svojega bistrournega sina v mestne šole. Zadolžil je svojo kmetijo, da je mogel plačevati za sinom. Sin dovrši šole in je potem imeniten gospod. Živi v blišču in izobilju. Oče pa nima, da bi plačal svoje dolgove. Upniki se polasté njegove kmetije ter iztirajo starca. Oče išče pri sinu zavetja, toda sin ga noče poznati. Vrže mu par novcev, kakor beraču, ter ga spodi od sebe. Oh, kako bridkost je prizadel nehvaležni sin svojemu dobremu očetu.

(Dalje.)

Kakšen bodi temelj skupne stanovske organizacije.

I. Štrukelj.

Od leta 1900 imamo na Kranjskem dve stanovski učiteljski organizaciji. Do leta 1900 je bila ena sama. Ustanovniki te organizacije so bili idealni učitelji, pred vsemi Andrej Praprotnik. Namen te organizacije je bil prvotno samo napredek učiteljskega stanu v materialnem in duševnem zmislu in pa razvoj slovenskega ljudskega šolstva. Pred leti, t. j. še pred 1900, so vabili načelniki »Zaveze« vse slov. učiteljstvo, slov. duhovništvo, slov. razumništvo na svoja zborovanja, da tako z združenimi močmi pomorejo učiteljstvu v gmotnem in duševnem oziru. Nesrečno pa je bilo leto 1899. Takrat je učiteljstvo zborovalo v Trstu. Imenovalo je dva izrazita politika takratne liberalne stranke svojim častnim članom in pa še eno obžalovanja vredno dejstvo se je bilo zgodilo takrat: 30 učiteljev, ki so se bili na povabilo našega knezoškofa udeležili duhovnih vaj v Ljubljani, so proglasili za izdajice učiteljskega stanu. Glasilo učiteljstva »Učiteljski

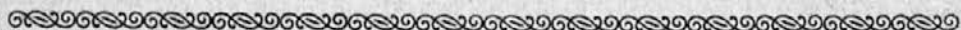
Tovariš« je to naznanil »urbi et orbi« ter tako postavil svoje lastne tovariše na pranger. Pa tudi sicer je bila postala pisava učiteljskega glasila prav taka, kakor glasilo liberalne stranke. Vse to je rodilo — »Slovensko zvezo« in »Slovenskega učitelja« — kot nekak protiutež. In posledica! — Kdor je te čase preživel, jih dovolj pozna. Prav nič ni tedaj čudno, če učiteljstvo po večletnih preizkušnjah uvideva, da tako ne more naprej, in išče novih, pravzaprav hoče na stara, t. j. na ona pota, na katera je bila učiteljska organizacija prvotno postavljena. Cilj stanovske organizacije bodi predvsem edino — korist učiteljskemu stanu in vrhutega še povzdiga in razvoj šolstva. V dosego tega cilja si pomaga organizacija po svojih društvih in pa po svojih glasilih. V društvih, t. j. v društvenih zborovanjih in v časopisju se obravnavajo ideje, delajo načrti vedno s pogledom na splošni teren, t. j. na naziranje in mišljenje javnosti, kako najhitreje in najlažje doseči vse to, kar je potrebno za stan in za šolo. Zato pa je nujno potrebno, da ima taka organizacija prostora za vse pripadnike istega stanu. V njej so lahko člani najrazličnejših naziranj: političnih, verskih in socialnih. Politično mora biti član take stanovske organizacije popolnoma svoboden. Udeležuje se lahko politike kolikor hoče in tudi kakor hoče. Izpoveduje tudi lahko versko prepričanje katerokoli. V to se stanovska organizacija nima prav nič vtikati, ker je to nič ne briga. Tudi ni taka organizacija prav nič odgovorna za nastopanje posameznih njenih članov. Organizacija kot taka ne sme pokazati nikdar politične barve ali delati v zmislu kake politične stranke; kajti, kakor hitro se to zgodi, odbije od sebe vse ostale politične stranke, ki smatrajo po vsej pravici tako politikujočo organizacijo za del nasprotnne stranke, s katero so v boju. Umevno je tedaj, da ji ne morejo pomagati, ker bi s tem žagale vejo pod seboj, izročale nasprotnici bič proti sebi v roke, če bi taki politikujoči organizaciji pomagale kvišku.

Razmerje stanovske organizacije mora biti do vseh političnih strank tako, da vse stranke lahko blagohotno presojajo želje in težnje in se nobeni ni bati, da se s tem, če se pomore stanu, okoristi kaka politična stranka. Tako organizacijo imamo v mislih sedaj — ker je še nimamo, si jo moramo ustvariti, da ne bomo trpeli in čakali toliko in toliko let, preden se uresničijo naše stanovske in šolske zahteve. Nikdar več ne sme priti tako daleč, da bode učiteljski organizaciji več napredek političnih strank ali — trenutni uspeh in blagor posameznih politikujočih članov. V vodstvu stanovske organizacije bi tudi ne smeli biti učitelji-politiki, izvoljeni na programih raznih strank. Vsakdo lahko deluje politično svobodno, pomaga stranki, kateri hoče, le v vodstvo stanovske organizacije tak politik ne spada, ker bi stanovska organizacija s takim voditeljem odbijala druge politične stranke in bi trpel pri tem stan kot tak. — Kaj pa stanovsko časopisje?

Logično je, da tudi glasilo organizacije ne sme nikdar služiti kaki stranki ali strankarskim tendencam. Ne stan, ne stanovska organizacija, ne stanovsko glasilo ne sme postati privesek te ali one stranke. Napadov

strank na stan, stanovsko organizacilo, na posameznike, — pa najsi so tega ali onega prepričanja — bi skupno stanovsko glasilo nikdar ne smelo objavljati, ampak zavračati, če se pojavijo taki napadi v strankarskem časopisju političnih strank.

Če bi se pri nas na Slovenskem vodila stanovska politika v tem zmislu, kakor se je zadnji dve desetletji, in če bi ne bila tu nastala meja — Slomškova zveza — tedaj bi zašla politika celo v šolo — v veliko škodo ljudstvu samemu in v pogubo stanu. Hvala Bogu, da do tega ni prišlo, in tudi priti ne sme. Tistim pa, ki jih podružnice volijo, da sestavljajo pravila za skupno stanovsko organizacijo, bodi vedno pred očmi le napredek stanu in pa procvit šole. Tak temelj si mislim jaz, in upam, da se ne varam. Vi pa, tovariši, imate sedaj sami besedo in govorite, če nisem na pravem potu! Če mi dokazete, da sem v zmoti, vam bodem hvaležen. Vem pa, da imajo take organizacije advokati, uradniki. Drugi stanovi pa se tudi v tem zmislu reorganizirajo. Če postavijo snujočo se UJU na tak temelj, tedaj smo Slomškariji prvi zraven. Tudi klic po »Učiteljskem svetu« je izšel iz naših vrst. Vsako duševno nasilje pa odklanjamo, pa naj pride odkoderkoli. Komur so pa lepe fraze všeč in ne more pojmiti naših teženj — svobodna mu pot.

Otrok in družina.

F. Fabinc.

(Konec.)

Gospodarski odnošaji staršev globoko segajo v življenje otrokovo in njihov vpliv ni nič manjši kakor morebitna brezbriznost staršev v vzgojnih vprašanjih ali njihova nravna kvaliteta, ki jih ne vzposablja za vzgojitelje svojih otrok. Že enkrat sem omenil stanovanjsko bedo. Dom, ki bi moral biti tisočem najlepši spomin na otroška leta, je premnogim le prežalosten odlomek življenja, ko so morali nežno mladost preživeti v tesnih prostorih brez solnca in čistega zraka. Kako je v tem oziru v največjih mestih, tudi za nas ni popolnoma brez pomena, dasi bo naša država šele v nekaj desetletjih dobila velika mesta, kjer se kopiči socialno zlo skoraj do brezmejnosti. Toda tudi naši kmečki domovi, zlasti pri malem kočarju, nudijo žalostno sliko stanovanjskih razmer. Gibanje in delo na prostem vsaj v poletnem času zboljšuje podeželskemu otroku razmere neprimerno tovarniškemu ali mestnemu. Na nezdrave socialne razmere kaže zlasti dejstvo, da družine hranijo najbolj pri stanovanjih. Pri pičlih dohodkih se hrani tam, kjer škoduje največ. Da se vzdrži zunanji videz, se varčuje pri stanovanju, ki se ne vidi, a požene družino na cesto, ker se boji lastnega doma. Najbolj obljudena so podstrešna in podzemeljska stanovanja. Nedavno je župnik Finžgar v nekem predavanju omenil, če tudi ne v tej zvezi, stanovanjske razmere delavskih slojev — človek bi mislil, da v našem Trnovem še ni takih odnošajev — in je dejal: »Če bi sam moral stanovati v takih prostorih in takih razmerah, ne morem trditi, da bi ne

postal alkoholik, tat in ne vem kaj še vse.« Drastično povedano, kaj lahko napravijo razmere iz človeka. Mesto veselega in prijaznega doma, obdanega od solnca in zelenja, najdeš brlog, kjer se gnete nekaj bledih in nejevoljnih ljudi. Oče, ki se vrne iz dela, beži iz te okolice, da najde lepših prostorov in veselejših obrazov v gostilni. Kaj naj tu pomaga vsa vzgoja, ko tudi najskromnejši uspeh zamori strupeno ozračje. Tu je kraj, kjer se porajajo in vzgajajo v lastnem okolišu ozlovoljene duše, ki potem izpodkopavajo temelje človeške družbe in stresajo zgradbo sedanjega družabnega reda. Ali neopravičeno in vsled lastne krivde? Različni uradi za socialno skrbstvo in razne ankete so zbrale v tem oziru že dokaj statističnih podatkov, ki so še vedno najzanesljivejša podlaga za presojevanje danih razmer. L. 1912. je stanovalo v nekem mestu 600.000 ljudi v prenapoljenih prostorih, t. j. v sobah z več kot 5 osebami. Od 36.018 stanovanj je imelo 27% samo en prostor. V teh prostorih so mnogokrat tudi delavnice. Neka stanovanjska enketa je l. 1913./14. razstavila več slik takih stanovanj, n. pr. soba 4'25 m široka, 3'55 m visoka, 6'75 m dolga, v kateri spi jetična žena z odraslo hčerjo in 2 letnim otrokom, poleg njih pa še 5 oseb izdeluje perilo in bluze. Pred dvema leti sem pri nekem komisijonelnem obhodu prišel v vsa stanovanja dvorskega okraja v Ljubljani. Pridem v visoko podstrešno stanovanje z 1 sobo in malimi okenci, da bi odrasel človek ne prišel skozi. Notri je prebivalo sam ne vem koliko otrok in 2 ženski. Vprašam mater, kje pišejo otroci naloge, mala miza je služila namreč za shrambo, prostor za posodo itd. Rekla je, da lahl o pišejo na stolu in sedijo ali klečijo na tleh. Videl sem še nekaj sličnih slik in to v kraju, ki še ni najbolj proletarski. Najboljša mati otopi polagoma v takih razmerah. Statistično je dognano, da radi gospodarskih in posebno stanovanjskih razmer pomrje največ malih otrok do 5. leta za jetiko, slabostjo, želodčnim in črevesnim katarjem. Od 1042 umrlih otrok (do 5. leta) jih je stanovalo

	v sprednjem delu hiše	na dvorišču
klet	10	12
pritličje	40	103
1. nadstropje	40	102
2. »	38	112
3. »	41	119
4./5. »	66	105
	<hr/> 235 = 22'55 %	<hr/> 553 = 53'07 %

Brez navedbe stanovanja in v zavodih 254 = 24'38 %.

Tesnoba pa sama na sebi vpliva škodljivo na otrokovo nravnost. Govorjenje odraslih se gotovo ne ozira vedno na svojo okolico, posebno ne, če so odrasli že sami posuroveli ali pa so surovi po svoji naravi. Kako ogromno naraste nravna nevarnost, če se starši pečajo še z oddajo postelj, t. j. da imajo nekaj prenočevalcev. S tem se zmanjša število postelj za domače, ki se morajo še bolj stisniti. Premali dohodki tedaj avtoma-

tično vplivajo na zmanjšanje stanovanjskega prostora in na povečanje npravstvenih nevarnosti. To ugotovljenje ima skoraj značaj fizikalnega zakona.

V Berlinu je od 6551 otrok spalo

samo	33·0 0/0
po dva	63·6 0/0
po tri	3·4 0/0
po štiri	0·1 0/0

V drugem mestu so preiskali spalnice 578 malih otrok od 426 družin:

imelo je nedeljeno zadostno posteljo	276	otrok
nedeljeno nezadostno posteljo	53	»
in je spalo po dva	202	»
» tri	44	»
» štiri	18	»
» pet	5	»

Zadostnih postelj je bilo tedaj 47·6 0/0, nezadostnih pa 53·4 0/0. Od otrok ki so imeli nedeljene, a nezadostne postelje, je spalo 26 na stolah, 6 na tleh, 1 na slamnici. Pri drugem preiskavanju od 105 otrok od 71 družin so našli, da je spalo z enim odraslim 26 otrok, z dvema odraslima 2, z enim odraslim in enim otrokom 15, z enim otrokom 22, z dvema otrokoma 11.

Podatki in raziskavanja bi se dala še raztegniti in razširiti. Opozoriti je zlasti, da je treba s šolskim otrokom veliko obzirnosti in resnega presojanja njegovega šolskega dela, če pomislimo, da visi otrok med strogimi zahtevami šole in prežalostnimi socialnimi razmerami lastnega doma. Šola vleče navzgor k solncu, lastni dom, družina navzdol v brezno in blato — nežna otroška duša pa v sredi. Dom je svetla točka, na katero gleda človek v poznejši življenjski borbi in ga mnogokrat vzdrži v ravnotežju, na domu se polagajo v človeško dušo prvi temelji družabnega reda. Samo kratek pogled na stanovanjske razmere nam je pokazal močvirje, v katerem se nahaja pretežna večina otrok, ter dokazal, da je vzgojno in poučno delo odvisno od imponderabilij, od dejstev, katera se le prevečkrat podcenjuje, ki pa v resnici opravljajo skoraj vse vzgojno delo v negativnem smislu.

Posledica gospodarskih razmer družine je tudi, da je razvoj industrije in sploh delavnih razmer odtegnil mater od njene prave naloge, nadzorovanja in vzgoje otrok. L. 1907 je bilo od 2,103.924 zaposlenih nič manj kakor 691.862 poročenih. Od takrat so se razmere še poslabšale. Delo na kmetih je zadnja desetletja vsled neugodnih gospodarskih razmer (preseljevanje, pomanjkanje delavcev) še posebno oviralo mater pri njenem vzgojnem poklicu. To ni samo oviralo vzgoje, rušilo je tudi redni šolski obisk, kar zopet spričuje, v kaki odvisnosti je šola od gospodarskih razmer.

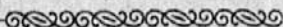
Kakšne pa so posledice pri otrocih samih, kjer mora mati zapustiti družino? Zdravnik in psiholog, učitelj in vzgojitelj bi lahko govoril o tem.

Koliko otrok pa se ponesreči radi nezadostnega nadzorstva! Za našo agrarno državo je važno, da je največ nesreč na deželi. Statistični podatki iz l. 1907 dajejo za Prusijo sledečo sliko:

Od 100 umrlih (4—5 let) se jih je ponesrečilo:

v celi državi	31'5
v mestih sploh	30'1
v velikih mestih (nad 100.000)	27'9
v srednjih mestih (20.—100.000)	31'4
v malih mestih (pod 20.000)	32'4
na deželi	32'5

Zanimivo je zvedeti način, kako so umrli ponesrečeni otroci, ker opozarjajo na nevarnosti, katerim so otroci brez nadzorovanja izpostavljeni. Od 2622 slučajev jih je utonilo 658, zgorelo ali so se poparili 891 in za-dušilo 295. Koliko nepotrebnih žrtev radi nezadostnih gospodarskih razmer! Na eni strani npravna pokvarjenost mladine, na drugi strani pa ogrožanje nešteti mladih življenj je nujna posledica nezdravih gospodarskih razmer, v katerih životari naša družina ali vsaj precejšen odstotek. Samo ti podatki glasno govore, da bo ozdravljenje družine šele pomenilo tudi ozdravljenje šolskih razmer. Kakor je urejeno družinsko življenje podlaga vsake zdrave države, tako ustvarja tudi le družina temelje šolske vzgoje in šolskega pouka. Le mati, ki lahko nemoteno polaga v otroško dušo temelje večnih verskih resnic, bo zgradila etično podlago, na kateri more šola graditi svojo stavbo. Solidna vzgoja in dober pouk pa sta nerazdružljivo spojena. Resnica je, da je nevednost staršev v vzgojnih vprašanjih še velika ovira uspešnemu šolskemu delu, ki bi jo končno le ne bilo najtežje pre-magati. Nevarnejše zlo so ekonomski odnošaji družine, ki silovito pretre-sajo temelje, na katerih je zgrajena. V prehodni dobi smo, ko vse vre, kipi in se razvija, in še ne vemo, če bo družina prenesla te tresljaje brez škode. Krščanstvo je položilo v družino jedro zdravega in srečnega živ-ljenja in ne morem si misliti, da bi kaka druga oblika mogla podati otroku tisto blagodejno okolico, ki je predpogoj človekovega duševnega in teles-nega razvoja. Zato je potrebno, da učiteljstvo z vso silo sodeluje ob vsaki priliki in povsod na renesanci naše družine, ker dela s tem posredno tudi na zboljšanju šolskih razmer. Delo za družino je tudi delo za šole. Problem sega pravzaprav v področje socialnih politikov in državnikov, toda učitelj mora na nevarnost opozarjati in sodelovati pri njegovem reševanju.

Učitelj na pomožni šoli.

(Po raznih virih in izkušnjah.)

A. Lebar.

V znani šaloigri Otona Ernsta »Flachsmann als Erzieher« govori učitelj Flemming zelo navdušeno o pouku slaboumnih otrok: »Ali mi verujete, da bi mi bilo največje veselje, poučevati slaboumne otroke? Ali je sploh mogoče večje veselje, kakor razvozljati in odvezati vse vrvi, ki vežejo jetnika-duha? Prižgati luč, ki brli za tisočerimi nočmi? Oprostiti in rešiti princezo dušo močnega zmaja — otopelosti ter jo pripeljati z močno roko iz njene ječe, se mi zdi najbolj viteško podjetje, kar jih poznam.« O tej hvali uspešnega dela na pomožnih šolah piše K. Ziegler, strokovnjak pomožnega šolstva: »Bojim se, dobri Flemming bi s svojim idealizmom v suhi praksi kmalu propal. Kajti, če je tedne, mesece in leta treba bojevati se s tem zmajem in če se končno ne more pokazati vidnega uspeha, mine človeka vse veselje do takega viteštva, posebno še, če se izkaže, da oproščena princeza nikakor ni cvetoča in lepa, osrečujoča in očarljiva, nego komaj podobna blede, slabotni in boleštni gospodični, ki tudi še nadalje potrebuje opore. Vendar se veselimo tudi takih uspehov in se drage volje odpovemo poetičnemu blesku viteških častnih del ter se zadovoljimo že s tem, če moremo na tihem opravljati samaritansko delo.«

Kdor se hoče posvetiti trudapolnemu delu, ki ga ima učitelj na pomožni šoli, mora imeti notranji poklic. Učiteljski poklic sploh že zahteva veselje in zmožnost za to; za delo na pomožnih šolah pa še mnogo več. Delo pri slaboumnih in manjnadarjenih je telesno in duševno izvanredno težavno. Če hoče biti učitelj kos svoji nalogi, mora imeti vse telesne in duševne moči pripravljene in napete edino v to svrhu, prav kakor stroj, ki stoji pripravljen za začetek dela pod polnim parom. Iz tega dejstva je razvidno, zakaj ljudje, ki delujejo na polju zdravstvene pedagogike sploh in še posebej v pomožnem šolstvu, tako hitro izrabijo in porabijo svoje moči.

Učitelj na pomožni šoli potrebuje v prvi vrsti zdravja in moči v telesnem oziru. Živci naj mu bodo zdravi, trdni, železni. »Kdor se pri vsaki nepriliki, ki jo povzroči ubogi gojenec, razburi ter izgubi moč in zbranost; kdor hoče brez jasnosti o vzrokih vplivati na dejstva in pojave; kdor ni v stanu proti rahločutnemu in občutljivemu duševnemu stanju svojih gojencev nastopiti z vso enakomerno mirnostjo; kdor ne more nadvladati svojih kretenj in svojega govora; kdor meni, le razburljivo kričanje in grmenje v duše slabičev more iste obrniti z napačnega pota: ta naj si ne domišlja, da more in zna vzgojevati slabonadarjene otroke. Prihrani naj rajši sebi in otrokom gotove muke.« (Arno Fuchs.)

Za uspešno delovanje v prid slabonadarjenim so nujna potreba: zdravi čuti, posebno vid in sluh ter govorilni organi. Slabonadarjeni otroci s svojimi mnogovrstnimi posebnostmi in raznimi napakami in hibami zahtevajo

podvojenega nadzorstva. Slaba disciplina kot posledica slabih učiteljevih čutov more imeti tudi pri vzgoji in pouku težke posledice, saj izpostavi otroke naravnost v telesno in dušno nevarnost.

Enake važnosti kakor telesna je tudi duševna zmožnost. Učitelj imej zdrave in čile vse duševne moči. Žalostno je, da učitelji drugih kategorij ne vedo boljšega, kakor norčevati se iz učiteljev »neumnih«, ko na ta način izražajo misel, da so to le učitelji, ki drugje ne zmorejo ničesar. Znano pa je, da mora biti mojstrova roka tem spretnejša, čim krhkejša in slabejša je snov, ki jo obdeluje. In kakšen material ima v rokah učitelj pomožne šole!

Slabotna, nepopolna psiha slabonadarjenih in slaboumnih otrok sili učitelja, da stopi zelo nizko in globoko s stališča svojega znanja. Ta pot z višine v nižavo, od dela ljudske šole do dela pomožne šole pa je tako strma, da si more marsikdo, ki je v posesti raznih ved, pri tem pohodu zlomiti tilnik. Pomožno šolstvo ima premagati velike in težke ovire in mora iskati različna in nenavadna pota k svojemu cilju.

Glavne vrline, ki jih strokovnjaki zahtevajo pri izbiranju učiteljev za pomožno šolo, so: ljubezen, potrpežljivost, vztrajnost. Ljubezen do dece sploh in posebno še do teh siromakov. Koga pa tudi ne bi ganili ti reveži! Ko stoje pred nami v svoji nezmožnosti, plahoti in duševni nagoti, ko iz mrzle in zasmehljive okolice pridejo polni zaupanja k nam, kjer upajo najti umevanja za svoje skromne zahteve, pa tudi umevanja za vse ono, česar jim je med drugimi manjkalo in jih je baš to poniževalo in izpostavljalo zasmehu. Kako dobro jim dene, ko čutijo, da jih po nezasluženem zapostavljanju objema ljubeča roka, hoteč jim pomagati — jih ščititi.

Kjer ljubezen — tam potrpežljivost! Te nepogrešljive učiteljske čednosti rabi učitelj na pomožni šoli v trikrat potencirani meri. Brez nje je izgubljen! Vedno znovega pričeti, eno vajo ponoviti deset-, da, dvajsetkrat, ne gubiti poguma, če se poizkus tudi desetkrat ne obnese, zadovoljiti se z najmanjšim uspehom: to zahteva energijo in notranjo moč. Potrpljenje je treba imeti tudi s telesnimi slabostmi, s slabim vidom, polovičnim sluhom, s hromostjo, z nesnažnostjo in z božjastnimi napadi. Ako upoštevamo vse to, vidimo, da je za to treba moralne moči.

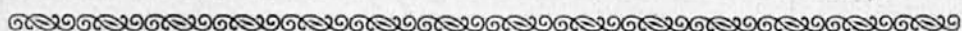
Glavno vlogo pri vsem delu ima učiteljeva osebnost. Tudi na normalni šoli se je sporedno z metodiko začela upoštevati tudi pedagogika osebnosti (Persönlichkeitspädagogik). Saj je najboljše, kar more učitelj podati, njegova osebnost, in vsa skrivnost vzgoje obstoji v zgledu in v osebnosti sploh. Koliko bolj velja to za otroke, ki so bolj potrebni opore kot drugi! Znano je, da tu pelje pot v glavo preko srca. Izkušnja pa tudi kaže, da so vzgojni in učni uspehi ponajveč odvisni od lepega in etiško-resnega razmerja med učiteljem in učenci, kar pa je ravno posledica ljubeznipolne učiteljeve osebnosti.

»Poleg temeljite znanstvene in praktične izobrazbe učitelja na pomožni šoli je oseba učiteljeva posebno velike važnosti. Ona je središče vsega otrokovega delovanja, je opora, na katero se zanesljivo naslanjajo. —

Uspehi pomožnih šol so ponajveč skromni in ne najdejo v očeh velikega sveta nikake pozornosti. »Streberji« tu nimajo mesta. — Kakor je na eni strani delo na pomožnih šolah zanimivo, četudi so nam otroci vdani z vso ljubeznijo, četudi so nam starši teh duševnih revežev ponajveč hvaležni, vendar ne smemo pozabiti, da prevzamemo ob vstopu v delokrog pomožnega šolstva težko in odgovornosti polno nalogo, ki zahteva od nas vse telesne in duševne moči. Vzgojitelj duševnih slabičev mora imeti mnogo ljubezni, dobre volje in potrpežljivosti.« (Busch.)

»Vzgojitelj slaboumnih mora imeti one moralne lastnosti nepobitne veselosti, ki pri stoterih ponesrečenih poizkusih še ne obupa, izdatno energijo, ki dan za dnem obravnava elementarne snovi vedno znovega in ne omaga, če tudi doseže le malenkostne uspehe.« (Reichelt.)

(Dalje.)

O bistvu in smotru vaje.

Fort. Lužar.

(Konec.)

Preveč reči naenkrat ustanovi pogoje raztresenosti duha, oziroma nepazljivosti ali nezanimanja. V obče se pa pri redni ali večkratni ponovitvi medsebojne zveze, tvorijo nove skupine in jasnejše vrste predstav ter se stopnjujoče dvigne moč zavesti, spomina, razuma in drugih duševnih razmer v raznoterih oblikah. S tem je razumljivo (kakor omenja angleški dušeslovec dr. James Sully), da mora že novorojenec iste vtise po večkrat sprejeti, ako hoče spoznati tako navaden objekt, kakor je obraz lastne matere.

V senčno stran se pa pride z uporabo vaje pri kakem prevelikem enostranskem smotru ali enostranskem zanimanju. Duša je namreč neka organizovana enota ali skupina dejanj in lastnosti, torej pripravljena ali odprta za mnogotero in ne le za eno delo, zato lahko obsega posebno vsak dober pouk sodelovanje mnogih duševnih zmožnosti ali primerno harmonično izobrazbo. O tem nam je zanimive misli nadrobno predstavil pedagoški klasik Pestalozzi v knjigi »Lienhard und Gertrud«.

»Ko so gospodje odšli od Jere, so izrazili željo, da bi naslednji dan zopet poslušali pouk. Ona pa je odgovorila: Čemu to? Jutri in pozneje boste isto našli. Obiskovalec Glülphi odgovori: Ti ne bi mogla svojega dela bolj opravičiti. To, kar je vedno enako, se bliža onemu, kar večno ostane; kar se pa vedno izpreminja, ima to posebnost, da je ničevno in minljivo.« — Ker pa ponavljanje vedno istega, ako ne odločuje kak poseben smoter, niti otroke niti druge tudi pri domačem poučevanju vselej dolgo ne zanima, dostavlja Pestalozzi: »Otroci so bili vsak dan pri Jeri in se učili vsak dan vedno več, ter skrbno pazili na sebe in vse okrog sebe. Pri preji in šivanju so se učili tudi štetja in računanja.« — Za šolske namene je pa spopolnil Pestalozzi vajo naravnost (držeč se načela »Glava, srce, roka«)

v obliki smotra in sredstev delavne šole s sledečim odstavkom: »Poročnik Glühlphi je sklenil postati učitelj in ustanoviti šolo, ki naj bi bila nadaljnje izobraževališče domačega življenja in ne enostransko od domačih navad popolnoma ločen zavod. Šola naj dopolni s pripravo na kak poznejši poklic ali z drugim delom praznoto, ki jo ima morda na sebi domača hiša. Zato je naročil v šolo (v tretjem tednu) prinešiti razno sicer nerabno rokodelsko blago in orodje, da je vadil otroke v raznih ročnostih. Videl je v tem, kako se z raznoterim delom širi razum in krepča srce, opušča slabo govorjenje in nepotrebna sebična domišljavost, izginja lenoba ter se razvija s pomočjo dela višje mnenje o človekovem razvoju in namenu. Vse pa, kar je otroke zanimalo in vzbujalo kako žalost in veselje v njih notranjem življenju, je porabil za obširne govorne vaje.«

Predmet, tvarina ali snov vaje in individualne posebnosti odločujejo torej po svoji vrednosti, ali naj kaj časa ostanemo pri enem in istem, ali pa naj snov v svrhu nadaljnjih zahtev in izkušenj razumno vadimo z razsežnejšim ali večstranskim oblikovanjem. Nekaterih temeljnih in že davno za absolutno prav ugotovljenih stavkov (aksijomov) v aritmetiki ali raznih zapovedi in izrekov se mora učenec pač privaditi v svoji stalni obliki kot »vedno istih ali vedno enakih«. Važno je, da jih pridobiva razvijajoče (induktivno), nazorno in primerno zanimivo. Mnoge smotre vzgoje in pouka je mogoče šele doseči s posameznimi podrobnimi vajami.¹ Po prejšnji brezbriznosti (ravnodušnosti, toposti) do vtisa narašča dražljivost in vzprejemljivost. Pota do izrednih spretnosti pa imajo — per aspera ad astra — tudi svoje posebne težkoče. Zelo raznovrstne vaje se vršijo do tolike popolnosti, da se dejanje pozneje brez truda ali celo brez zavesti avtomatično obnovi. Krepko sistematično izurjenje (vežbanje) v raznih vajah nazivljajo za vojaštvo »ekserciranje«,² pri turistih je znano telesno utrjevanje »treniranje«, a za učenje ali krotenje živali pa »dresiranje«. Z uporabo organov izvršuje in pospešuje vaja sama na sebi zdravju koristno telesno gibanje. Meje vaji stavi utrujenost. Ako se kaka reč brezumno ali brez pravega smisla, namena ali smotra, oziroma brez kake menjave in brez neke prostosti in posebno s premalo oziranjem na napredek individualne samostojnosti dolgočasno ponavlja, nastopi v odpornost neki neugoden občutek neznosnosti ali nevolje. Nasprotno pa pravo hotenje, ali volja (stremljenje, pričakovanje kake ugodnosti, izredna pozornost do predmeta, navdušenost in enako) zopet vzdrami vajo, kakor vsako drugo dejanje, in moči se z vnemo združijo — ne glede na trud — za uresničenje določenega smotra.

¹ Več navado zadevajočih smotrov in način njih uporabe ima spis prof. A. Ledererja iz Budimpešte, »Die Methodik der Gewöhnung, gegründet auf die Gesetze der Menschenkunde und Sittenlehre« (Dunaj 1879, Pichler). Tu so navade oddeljene v telesne, tehnične, estetične, intelektualne, društvene, moralične in religiozne. — Za domačo vzgojo je večji odstavek o tem naravnem sredstvu v spisu J. Volca: »Vzgoja v krščanski družini«.

² Starejši izraz je »dril«, iz angleščine: to drill, kar pomenja vrtati, po vrsti globlje saditi, izuriti, vežbati.

Kultura in književnost.

Kultura in književnost.

Julij Bučar, Slovenski metuljar. Navodilo, kako je loviti, rediti, razpenjati metulje in kako je urejevati zbirko. Z morfološkim opisom metulja v vseh preobrazbah. S 15 slikami. Tisk in založba Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Cena 5 K. Pisatelj omenja v predgovoru: »Nad štirideset let zasleduje moja pozornost razvoj metuljarstva. Z velikim veseljem konstatujem zmagoslaven napredek v tej stroki. V zadnjem desetletju sem to vedo proučeval sistematično. Večje spoznanje je rodilo večje veselje. Stopil sem s naravo v najtesnejši stik in vidni znaki mojega truda me navdajajo s sladkim zadoščanjem.« Tem besedam rad pritrjujem, ker sem pri g. J. Bučarju, sodnem svetniku v Novem mestu, pregledal njegove krasne zbirke in proučevanja metuljev ter že dolgo pričakoval, da izide plod njegovega življenjskega truda. Slovensko prirodopisno slovstvo je s tem celotno zakroženim delom zelo obogatilo. Vse je dobro označeno s slikami. Opis kril in drugih delov je jako natančen in lov na te krasnokrilce je predstavljen z živahnimi dogodki. Življenje metulja nudi marsikaj čudnega, n. pr. svarilne, plašilne in sploh varstvene barve (mimikrija). Zlasti mestna mladina ima z lovom metuljev priliko spoznavati prirodni svet in uživati dober zrak pri tem razvedrilu. Na izletih šolske mladine so ti opisi primerni za razgovor o tajnostih narave, ker se na podlagi znanja ene vrste živali prav lahko primerjajo druga bitja, kakor pravi sloveči prirodoslovec Linné: »Kar se je Bogu vredno zdelo ustvariti, to naj se tudi človeku vredno zdi ogledovati.« V lepem slogu sestavljeno knjigo priporočam vsem šolam in prijateljem prirodoznanstva.

Fort. Lužar.

»**Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan**« se zove brošurica, ki jo je izdala Tiskovna zadruga v Mariboru. Spisal jo je profesor Matija Pirc. Cena

1 K. Manj kot 10 iztisov se ne pošilja. Brošurica je posebno pripravna za šolsko mladino. Vsebina brošurice je zanimiva: izvor Zrinskih in Frankopanov, zarota, usoda zadnjih Zrinskih in Frankopanov ter prevoz zemeljskih ostankov Zrinskega in Frankopana v domovino. Brošurico toplo priporočamo.

Orkestralno društvo »Glasbene Matice«. Kot bistveno obstojni del društva »Glasbene Matice« se je osnovalo na ustanovnem zborovanju v nedeljo, dne 18. t. m., orkestralno društvo »Glasbene Matice« s sedežem v Ljubljani, katerega namen je gojiti resno instrumentalno, v prvi vrsti slovansko glasbo. Sestavil se je poslovni red društva in izvolil začasni odbor. Društvo šteje že lepo število izvršujočih članov in bo pričelo v najkrajšem času s skupnimi vajami v godalnem orkestru (gosli, viola, čelo, kontrabas) pod vodstvom dirigenta prof. Jeraja, ki je bil dolgo vrsto let koncertni mojster na dunajski dvorni operi in v filharmoničnem orkestru. Ljubitelji glasbe, ki se čutijo zmožne sodelovati v orkestru, se kot novi člani lahko prijavijo pri imenovanem g. dirigentu tik pred skupnimi orkestralnimi vajami, ki se bodo vršile v veliki dvorani »Glasbene Matice« in se bodo razglašale na društveni deski v veži »Glasbene Matice«. Prva skupna vaja se vrši v petek 30. t. m. ob 20. uri.

Mladost. Glasilo slovenskih Orlov. Urejuje France Bevk. Letnik XII. št. 5. 6. Vsebina: Naši cilji in naše naloge. Dr. Josip Puntar; Nit od zgoraj. Jens Johannes Jørgensen; Občni zbor Orlovske Zveze; Iz zamočanih verzov. Vide; Volja obstanka in zakon propadanja. I. B.; Dopisi; Drobiž. — List uvrščam med vzgojna glasila, ker vzgaja našo mlado generacijo. Najhvalejše delo ima tudi učitelj v orlovski organizaciji. Nikjer ne bo mogel kulturnega dela tako poglobiti kakor ravno v telovadnici. In le pri mladini bo imel uspeh in tudi hvaležnost. Kdo more danes povedati, ko-

liko zaslug imajo Orli, da se je zlasti po deželi obdržal red pri velikanskem duševnem in gospodarskem preobratu, ki ga preživlja danes naš narod. To ve in čuti le tisti, ki razume, koliko dobrega ali slabega more napraviti v svoji okolici posameznik. Urednik lista je pesnik in pisatelj Bevk, bivši goriški učitelj. Tudi to ni brez pomena. F. F.

Slovenska dijaška zveza vabi učiteljstvo Slom. Zveze k sodelovanju in poroča:

Načrt počitniškega zborovanja v Ljubljani. Da znova zberemo svoje moči, ki so v vojski po številu in moralni sili bile tako strašno zredčene, hočemo prirediti v Ljubljani avgusta meseca veliko zborovanje S. D. Z. Vodi nas pri tem želja, da na zunaj in znotraj prenovimo, zboljšamo in nanovo začnemo. V ta namen se je v Zagrebu izdelal načrt predavanj in organizacijskega dela v odsekih. Referati naj bi poglobili naše mišljenje na podlagi vojskinih izkušenj, dali naj bi jasnih direktiv za naše delo v novi državi, v novi družbi. Glavni referati (dva dni od 9. do 12. ure dop. in od 3—6. ure pop.) v veliki dvorani »Uniona«, kamor bi bili osobito vabljeni starešine in drugi naši voditelji ter inteligenti, naj bi obsegali sledeči material v glavnih točkah. Razume se, da je referentu dana popolna svoboda v obsegu, načinu in metodi izdelave. Naša edina želja je, da podamo za celokupno naše versko, državno in kulturno življenje osnovne misli in da si stvorimo na podlagi tega praktičen načrt za delo med narodom. To zborovanje naj bo vrec, iz katerega naj bi črpali v najbližjem razdobju.

1. **Vojska in naš program.** Kratka skica našega dela med vojsko, verska ideja po vojski, prelom s staro dobo, psihološko umevanje razvoja, naše naloge.

2. **Jugoslovanstvo in država SHS.** Predavanje naj bi pojasnilo naš politični in gospodarski položaj, načrtalo kulturne naloge države v njenem ozemlju in na svetovnem podiju.

3. **Cerkev in država.** Kulturne misije obeh potenc, dolžnosti ene do

druge, dolžnosti do prebivalstva — po dr. Kreku, Ušeničniku etc. Problem ločitve.

4. **Inteligenca in narod.** Kakšno inteligenco moramo imeti, »da bomo narod poštenjakov«. Medsebojno razmerje obeh, dolžnosti države do inteligence in naraščaja ter narobe. Potreba politične vzgoje med narodom, da se obistinijo naši upi za bodočnost. Tu je obširno polje za pošteno, delaljubno inteligenco. Cf. sklep češk. chromožd. od 7. febr. 1919.

5. **Etika v službi naroda.** Znanstveni sistemi, ki hočejo organizirati naravno etiko, katere zaklade najdemo v nar. pesmih in pregovorih in ki jo je oplemenila in sankcionirala kat. Cerkev. Edini trdni temelj, na katerem lahko zidamo. Kako nezadostni so drugi sistemi, to je krvavo pokazala vojna z epilogom sedanjega časa.

6. **Socijalizem, boljše vize in evangelij.** Nekaj historijskega pregleda, boljše vize kot tak, paralela ter končno mi v tej par excellence socijalni dobi.

7. **Časopisje in moralna vzgoja.** Zahteva po akad. izobraženih žurnalistih, uveljavljenje poštenja v časopisih (gl. notice in cinične oglase!); naš novinarski inserijski repertoar. Politični, strokovni listi ter kulturne revije. Kaj nam še manjka.

8. **Literarno-umetnostno predavanje.**

Na podlagi referatov in debate bi se sestavile resolucije na vlado, inteligenco in javnost.

V odmorih bi zborovali posamezni odseki (Jugoslov. tiskarna — Ljudski dom), in sicer:

1. **Kulturno-socijalni odsek** za organiziranje dela in predavanj med narodom, v izobraževalnih društvih, orlovskih organizacijah ter mladinskih in ženskih organizacijah.

2. **Abstinentški odsek** z enim glavnim referatom v tem smislu.

3. **Bogoslovski odsek** v srho notranje in enotne organizacije med bogoslovci.

4. Srednješolski odsek z enim glavnim referatom o sedanjem stanju srednješolstva, organizacijah in zahtevani reformi šol. Dijaški sveti itd. Podroben načrt S. D. Z. za delo med srednješolci.

5. Odsek za »Zoro« in Mentor« ter event. »Koledarček«.

Na predvečer pozdravni večer, na večer prvega dne gledališka predstava. Popoldne drugega dne običajni, formalni občni zbor S. D. S. in J. D. Z., zvečer komerz v večjem štilu v »Unionu«. Tretji dan izlet (Gorenjsko, Dolenjsko ali kam drugam).

Vrtec. List s podobami za slovensko mladino s priložo »Angelček«. Letnik 49. št. 6., 7., 8. Leto 1919. Vsebina: † J. Cvelbar: Večeri (pesem); Fr. Ks. Steržaj: Naši nagajivčki; L. Podlogar: Iz zgodovine kranjskih trgov (nadaljevanje); Ksaver Meško: Kaplja (pesem); Cvetinimirski: Lov na slone; dr. Jos. Lovrenčič: Pastirska o svetem Boštjanu (pesem); P. Bernardič: Boter Luka — zvezdoslovec; Ksaver Meško: Zdrava Marija! (pesem); L. Podlogar: Toplice na Dolenjskem; Cvetinimirski: Voznik Matija; Ksaver Meško: Pismo prijatelju (pesem); S. Meglič: Dve korejski bajki; J. E. Bogumil: Na starost; Modrost v pregovorih, domačih in tujih; Slovstvo; Kratkočasnice itd. — Vrtec je naš najstarejši mladinski list. Polstoletna Tomšič-Kržičeva era sega tja v početke Stritarjevega literarnega delovanja in prehaja v današnjo dobo, ko si narod ustvarja lastno državo in še niso jasno začrtane poti, po katerih se bo gibalo njegovo kulturno življenje. V li-

stu bi menda zasledil drobtinice vseh literatov zadnjih desetletij. Vrtec ima tradicijo, zato bo tudi v lastni domovini lahko stal med prvimi vzgojitelji naše mladine. Letos sta izmed katoliške moderne med drugimi posebno zastopana Jos. Lovrenčič in Ksaver Meško. Naša mladinska literatura ni prebogata in nam v tem oziru še mnogo manjka. Zato je želeti, da zbere uredništvo med svoje sotrudnike naše najboljše leposlovce. Mladinski list s krščanskim vzgojnim programom tvori najvažnejši del našega kulturnega dela. Tega se mora posvetna in duhovska inteligenca jasno zavdati. Tudi največja skrb v tem oziru ne bo prevelika. F. Fabinc.

Mladi junaki. Izšla je pesemca »Mladi junaki«. Je troglasna in namenjena višjim skupinam ljudske šole in meščanskim šolam. Pesem je prav pripraven pripomoček pri vzgoji k abstinenci. Dobi se pri skladateljici učiteljici E. Ropasovi v Žužemberku. Cena izvodu je 50 vin., s poštnino 55 vin.

Krščansko-socijalno delavstvo je obhajalo 15. t. m. petindvajsetletnico obstanka svoje organizacije, ki jo je ustanovil dr. Krek.

Ljubljanski učiteljsčniki in učiteljsčnice so priredili meseca maja dramatično predstavo v ljubljanskem dramatičnem gledališču. Igrali so Funtkovo »Tekmo«. Vsi listi so jih pohvalili. Najbolj se je odlikovala Stana (gdč. Repič). Veselimo se, da gojenci tako pridno delajo na poglobitvi svoje naobrazbe. Kdor vzgaja samega sebe, bo tudi skrbel pozneje za kulturno povzdigo svojega naroda!

Zapiski.

Pišite! Zapiski imajo namen, da pri našajo zanimive izpiske iz člankov raznih listov in sicer v prvi vrsti one, ki se tičejo vzgoje in pouka ter šolstva sploh, dalje pa tudi kratke izvirne članke o najrazličnejših šolskih vprašanjih. Tovarišice in tovariše pozivlja uredništvo, da zapišejo vsako uvaževanja vredno

misel in jo pošljejo uredništvu za uporabo med zapiski. Ni potreba, da je kdo izurjen pisatelj in člankar, samo zdrave misli je treba, vse drugo oskrbi urednik. Za to številko nam je poslal tovariš Kržišnik nekaj drobtinic za zapiske, drugi naj kmalu sledijo, ker le z združenimi močmi povzdignemo list

na višino, da bo res prvovrstno kulturno glasilo krščanskega učiteljstva in nam nihče ne bo mogel očitati inferiornosti.

Za narodno vzgojo. Zadnji žalostni dogodki na Koroškem so nam zopet pokazali pomanjkanje narodne zavednosti pri nas Slovencih. Medtem ko poročajo, da so Nemci kar prostovoljno drli k svojim zastavam, da so njih mesta kakor izumrla, se naši fantje niti v poklicu ne odzovejo in zbeže rajši v sovražno deželo. In vendar so Nemci ravnotako utrjeni vojne kot mi. Oni imajo pač mnogo bolj razvit narodni čut. Zakaj pa pri nas ni tega, se nehotе vprašamo. Ali ni mogoče vzgoja pomanjkljiva? Nemci so v svojih šolah znali ta čut izvrstno gojiti; v vsakem razredu si videl na deski strani tablico z napisom: »Du bist ein deutscher Kna-be«, pod katerim je bilo nekaj bodrilnih jedrnatih stavkov. Na dekliški strani pa: »Du bist ein deutsches Mädchen«, s primerno prikrojenimi stavki.

Schillerjev izrek: »Nichtswürdig ist die Nation, die nicht alles einsetzt für ihre Ehre«, se je bliščal zopet na drugi strani. Njih berila so polna sestavkov, v katerih se je poveličeval nemški duh in dvigal narodni čut.

Seveda, Nemcem je bilo v stari Avstriji vse dovoljeno, medtem ko so nam cela berila konfiscirali zaradi par nedolžnih stavkov. Toda ali ni bilo mnogo krivde tudi v nas? V svojem deželnem separatizmu, podnetenim od Nemcev, je poznala naša najmočnejša politična struja samo Kranjce, vsi drugi Slovenci so bili nedosežno daleč — na Marsu.

To je bilo, ali kako je danes? Zdi se mi, da je naša usoda precej podobna ruski. V svoji veliki idealnosti zahtevamo vzgojo za bratstvo narodov, ljubezen, strpljivost. To vse je krasno, — a le ideal. Ali naj damo orožje iz rok, dokler nam grozi tak bratski narod z ubitjem? Kaj pa naša Notranjska, Goriška, Trst, Istra? Ali je bomo mogli sploh trenutek pozabiti? Ali nimamo dovolj vzroka gojiti v največji meri narodno zavednost in čut skupnosti, katerega sedaj tako v resnici »krvavo« pogrešamo? Sedaj imamo proste roke,

porabimo jih, vzgojimo narodno zavedno in požrtvovalno mladino! Korist naroda in domovine mora biti vsakemu Jugoslovanu prva in najsvetejša dolžnost.

Kržišnik.

Nadzorujmo otroške igre. Ko sem nastopil po vojni svoje službeno mesto, sem strmел nad rednimi tatvinami, ki so se dogajale pri otrocih. Da, otroci so se celo ponašali s tem, kaj in koliko je kdo ukradel. Spočetka sem mislil, da je to povzročila splošna plenitev ob avstrijskem polomu. Gotovo je tudi to vplivalo na otroke. Ko sem pa neopaženo opazoval njihove igre, sem videl, da se najrajši igrajo igre: »blago krast«, »svetnike krast« in »vrtnar in tat«, kjer jemljejo tatu v varstvo, da ga vrtnar ne ujame. Zadnjo igro so se naučili celo v šoli!

Znan je stavek, da se že pri otrokovi igri spozna njegovo nagnjenje, oziroma nadarjenost. Tu se otrok pokaže, kakršen je v resnici, posebno če misli, da je neopažen. Otroku je torej že pri igri treba dati pravo smer, v kateri naj se razvija. S prepovedjo samo se ne doseže ničesar, dati se mu mora primernejših iger.

Kržišnik.

Pouk o higijeni. V šoli se ima gojiti higijena in snaga. Pri obeh igra pometanje veliko vlogo. Kakor iz izkušnje vem, pa naše žene in dekleta niti pometati ne znajo. Zato naj se pri gospodinjskem pouku v ponavljalni šoli ne prezre pravilnega pometanja. Učiti se mora seveda nazorno in praktično, za kar pač ni nobene težave. V šolski sobi, kjer se vrši pouk, seveda ne kaže pometati, ravno z ozirom na higijeno, stori se pa lahko drugje, v veži, v kakih prazni sobi, na dvorišču. itd.

Kržišnik.

Samoumor. Na ljubljanski realki se je ustrelil četrtošolec N. v šoli med veroukom. Dijak je bil star v IV. razredu — 18 let in je imel nič manj kot 5 dvojek. To menda pove vse. Drugič pa, samomorilec je imel svet vedno, a tudi med najmlajšimi, in če se danes po petletni vojni v razburjeni psihozi ustrelil vse prej kot najpridnejši dijak, ali je podan vzrok, da se strelja po časopisju proti verouku? Vsak človek, ki ima razvito

duševno življenje, je prebil kritične dneve v svojem razvoju in iz izpovedi znamenitih mož vemo, da so jih mučile samomorilne misli. Goethe je napisal Werterja — mladega Goetheja — in orisal znano dobo »Sturm und Drang«, ko so bili samoumori na dnevnem redu. In v takem »Sturm und Drang« živimo tudi danes. Zato je popolnoma neumestno pri sicer obžalovanja vrednem dogodku toliko filozofirati — o verouku. Cerkev bo sama ukrenila potrebno, če bo uvidela potrebo. X.

Protest proti kulturnobojuemu odloku bavarske nove vlade, ki se tiče verstvenih vaj šolske mladine, je izdatno učinkoval. Ministrstvo za uk je izdalo odredbo 25. januarja, takoj drugi dan je pa protestiral celotni episkopat, in sicer iz pravnih, нравstvenih, socialnih in vzgojnih razlogov. Svoj lastni ugovor je pa sestavil monakovski nadškof Fauthaber, ki ga je v obliki pastirskega lista poslal vsem duhovnikom, da so ga prebrali vernikom. Nadškof poudarja, da je ministrska odredba pred Bogom težja, nego moralni ukaz trinoga Heroda — potem pa nadaljuje: »V vesti ste, krščanski starši, slejkoprej zavezani, navajati svoje otroke, da obiskujejo verstveni in krščanski nauk, pravtako da hodijo k službi božji in prejemajo svete zakramente. Ta vestna dolžnost je tako stroga, da se mora tistim, ki se izjavijo v zmislu nove odredbe, zabraniti prejem svetih zakramentov, sv. obhajilo, po smrti pa cerkveni pokop. Tisti otroci, ki niso obiskovali vsega krščanskega nauka, seveda tudi ne bodo smeli k slovesnosti prvega sv. obhajila in ne k sv. birmi. Če morejo brezsrčni starši to prenesti in odtrgati otroke od teh najlepših mladinskih dni, se ne smejo pritoževati, če bodo sami kot očitni grešniki od sv. zakramentov izključeni.« Po teh odlo-

nih in krepkih besedah, izgovorjenih v zavesti velike odgovornosti, zahteva pastirski list, da mora ostati verski pouk obvezen za vse učence ljudskih in srednjih šol. To obveznost zahteva v imenu božjem, v imenu verstva, Cerkve, staršev, otrok, v imenu vzgojne šole, svobodne vesti ter v imenu stiske, v kateri živimo. Sklene pa z besedami: »Še nikdar v zgodovini naše ljudstvo ni tako nujno potrebovalo Zveličarja sveta in socialnih moči sv. vere kot danes. Še nikdar ni bilo varstvo z vsemi zveličavnimi in krepilnimi viri tako nujna državna potreba kot danes. Še nikdar ni bil krščanski nauk za naraščaj tako nujno »obligaten predmet« kot danes, če hočemo, da ne bode bodočnost zarezala še hujših ran in ustvarila še večjih razvalin, kot so sedanje.«

Krepke protestne besede so imele sijajne uspehe. Povsod po deželi je nastopilo katoliško ljudstvo zoper nezno tiranstvo sedanjih močotcev. Nejevolja se je pojavila celo med krogi, ki Cerkvi niso posebno naklonjeni, n. pr. v liberalnem bavarskem učiteljskem društvu. Značilne so besede nekega neodvisnega šolskega veščaka v »Pädag. Warte« št. 2, 1919: »Šola brez verstva je večja nesreča kot izgubljena vojska.«

X.

Osnovna šola. V prvotnem načrtu smo imeli izraz »narodna šola«. Potem pa se je v slovenski načrt sprejel izraz »osnovna« šola. Zdi se nam, da bo v naši državi narodna vzgoja vsaj nekaj desetletij take važnosti, da bo morala biti ta misel izražena že v označbi šole same. Tudi je izraz »osnovna« šola med ljudstvom tako neznan, da bi ga res ne kazalo zamenjati. V hrvatskem načrtu dr. Jure Turiča — kritiko priobčimo prihodnjic — najdemo »pripravnu školu«, »osnovnu školu« in »pučku omladinsku školu«.

Društvena in stanovska kronika.

K višjemu šolskemu svetu sta imenovana kot zač. višja šolska nadzornika Engelbert Gangl (za Kranjsko) in Fr. Gabršek (za Štajersko). Ljudsko in meščansko šolsko učiteljstvo si je zopet priborilo važno postojanko. Stvar učiteljstva je, da se imenujejo v bodoče okrajni in višji šolski nadzorniki le iz vrst učiteljstva. Pridnemu učitelju mora biti dana prilika, da se povsne navzgor, in bo paziti zlasti, da se bodo v bodoče upoštevale želje stanovsko zavednega učiteljstva in ne toliko želje raznih strank, pri katerih odločajo bolj osebni kot stvarni razlogi. Letos je doseglo učiteljstvo povoljno rešitev gmotnega vprašanja, v njegove roke pridejo vsa nadzorniška mesta in tudi vprašanje dovršene naobrazbe z možnostjo vstopa na univerzo dozoreva. Skratka: učiteljstvo si pribori ono mesto, ki mu v moderni državi po vsej pravici pripada. To tudi ohraniti bo pa le možno, če si bo vsak učitelj (učiteljica) svest(a), da ima učiteljstvo poleg različnih kulturnih stremeljenj mnogo skupnih prevažnih stanovskih zadev, ki jih ne sme nikdar zatajiti in pozabiti, če se noče zopet spraviti na stališče životarenja.

Iz višjega šolskega sveta je izstopil tov. Gnus, na njegovo mesto pa pride Ivan Štrukelj, predsednik Slom. zveze, vsled medsebojnega dogovora.

Uredništvo Učiteljskega Tovariša je odložil E. Gangl. List je urejeval 20 let.

Čudno. Na zborovanju Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem je bil sprejet sledeči predlog učit. društva za laški okraj: Z ozirom na število članov in z ozirom na načelo proporca ne more Zveza glede zadeve štaj. učit. zastopnika v višjem šol. svetu pripoznati nobenega pakta, obžaluje tozadevna nespোরazumljenja in poziva tov. Gnusa kot černejvega namestnika, da vztraja na svojem mestu.

Sprejem učencev v prvi razred ljubljanskih srednjih šol za šolsko leto 1919/20. Na prvi državni gimnaziji, na državni realni gimnaziji, na državni realki, na drž. gimnaziji z nemškim učnim jezikom v Ljubljani bo vpisovanje učencev za prvi razred šolskega leta 1919/20 v nedeljo 29. junija od 9. do 12. ure dopoldne. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njih namestnikov ob določeni uri in ravnateljstvo pisarno dotičnega zavoda in prinese s seboj krstni list, obiskovalno spričevalo zadnjega razreda ljudske šole in izpričevalo o cepljenju koz. Zunanji učenci se zglase lahko tudi pismeno. Sprejemni izpiti, obsegajoči verouk, slovenščino in računstvo, bodo v soboto, 5. julija od 8. ure dopoldne dalje. — Višji šolski svet.

K vprašanju stanovske organizacije smo prejeli sledečo izjavo: Učiteljstvo mokrono-

škega sodnega okraja, zbrano na sestanku dne 5. junija 1919 v Mokronogu, sklene: Pozdravljamo z vsemi svojimi silami skupno delo učiteljstva, da se čimprej in najtesneje združita Zaveza in Slomškova zveza v skupno stanovsko organizacijo, kjer bo celokupno učiteljstvo združeno kot en stan; obsojamo pa vsako stanovsko cepljenje, — Pirnat, predsednik. — Grčar Tit, tajnik.

Razširjenje naše organizacije. Naši somišljeniki se gibljejo tudi na Hrvaškem, kjer je nekaj vrlih učiteljev, ki hočejo kulturno delovati na temeljih krščanskih načel. Upati je, da preide ideja tudi na Srbsko, da bi se tudi tam dobilo ali vzgajilo učiteljev, ki bi zidali narodno kulturo na verskem temelju. Tovariš, ki predseduje pripravljalnemu odboru za ustanovitev krščanske učiteljske organizacije, piše v navdušenih besedah o dosedanjem delu. Za danes naj zadoštuje toliko. O velikih počitnicah napravimo sestanek v Zagrebu, kjer se bo ustanovila skupna organizacija. Vsi tovariši, ki bi se morebiti udeležili tega sestanka v Zagrebu o počitnicah, naj to takoj ali vsaj v kratkem javijo Slomškovi zvezi v Ljubljani. Tovariši in tovarišice, javite se v obilnem številu, ker le v delu je naša moč in zmaga!

Našim učiteljicam! Pri SZZ v Ljubljani se je osnoval Vodstveni odsek za žensko telovadbo, ki je prevzel nalogo, da organizira in vodi telovadne odseke. Največ težav dela vodstvu vprašanje vaditeljic. Da izvezbamo vaditeljice, nameravamo prirediti tekom počitnic vaditeljski tečaj. Prosimo poročila, če bi zamogla Vaša organizacija poslati v ta tečaj kaj učiteljic, ki bi potem po deželi vodile ženske telovadne odseke. Nadalje prosimo, da nam nasvetujete kake učiteljice v Ljubljani, ki bi imele veselje do ženske telovadbe, da bi jih poklicali v Vodstveni odsek. Za vse informacije glede ženske telovadbe se obračajte na Vodstveni odsek za žensko telovadbo v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje.

Iz odborovih sej Slomškove Zveze. Seja dne 5. maja 1919. K Slom. Zvezi pristopijo: Iva Ukmar, učiteljica v Cerknici — se sprejme. Minka Gregorc, učiteljica v Mengšu — se odkaže kamniški podružnici. Radi draginskih doklad in nabavnega prispevka se ponovno intervenira pri dež. vladi. Da se bodo štela vojaška leta učiteljem-vojakom dvojno, se napravi vloga na Višji šol. svet. — Seja dne 10. maja. Naročnina »Slov. Učitelju« se zviša na 20 K, ker so predloženi tiskarniški stroški zelo visoki (ena številka Slov. Učitelja 1400 K). Prebere se zapisnik zborovanja novomeške in kamniške podružnice. Novomeška podružnica predlaga za učiteljstvo 35 službenih let, med kateri naj se štejejo tudi prov. leta. Ko bo pri-

lika, se store potrebni koraki. Glede Jug. kult. organizacije kršč. učiteljstva se stopi v stik s hrvaškim učiteljstvom, ki je zbrano okoli lista »Učit. Vjesnik«. — Seja dne 30. maja. Podružnicam se bo odstopila potrebna članarina za pokritje stroškov. Predsednik prečita poročilo tov. Kuntariča iz Slavonije glede skupne kulturne organizacije. Sestanek se naj bi vršil v začetku avgusta v Zagrebu. En referat prevzame Slomškova Zveza. Sklene se nadalje, da se že sedaj izdelajo sporazumno s Hrvati pravila za skupno organizacijo, ki se predložijo na zborovanju učiteljstva. Podružnice Slomškove Zveze naj pozovejo učiteljstvo, da se v največjem številu udeleži tega sestanka. Načrt za potovanje in bivanje v Zagrebu se pravočasno izdela in objavi. Radi polovične cene za vožnjo na železnici se ukrene vse potrebno. — V Vodstveni odsek za žensko telovadbo se kandidirata kot članici učiteljici Anica Lebar in Roza Črne. — 10 redni občni zbor Slomškove dijaške zveze se vrši 14. in 15. avgusta v Ljubljani. Odbor S. D. Z. vabi učiteljstvo na zborovanje in želi, da prevzame tudi kak referat. — Koledarček se izda prihodnje leto s seznamom vsega učiteljstva v Sloveniji. — Iz Slomškove Zveze izstopi nadučitelj Fran Bozja iz Polhovega gradca, pristopi pa učitelj Maks Jovan v Sostrem.

Jasna in odločna beseda. Tovariš iz mlajše struje učiteljstva nam je poslal sledeče pismo:

V 1. številu letošnjega »Slov. Učitelja« si je »Slomškova Zveza« začrtala program, ki povsem odgovarja mišljenju in hotenju krščanskega učiteljstva; program, ki obenem tudi ne zaostaja za duhom časa. Vendar pa je kljub temu programu še marsikateri slovenski učitelj ostal — in stoji še dandanes — na razpotju.

Ne čudimo se temu! Kdor je v predvojnem in vojnem času vsaj nekoliko zasledoval delo učiteljstva »Slomškove Zveze« in »Zaveze jugoslovanskih učiteljev«, moral je priti do zaključka, da tu ni vse v redu — ne na eni, ne na drugi strani; zato pa si marsikateri slovenski učitelj ni bil na jasnem, kod in kam vodijo pota naših stanovskih organizacij.

Poudarjam: tudi »Slomškova Zveza« je napravila marsikak korak, ki ji ni bil v čast, še manj pa v korist. Ena njenih glavnih napak, iz katere so izvirale vse druge, je bila, da se je preveč — **udinjala stranki**,¹ kar je bilo pod Sušteršičevim režimom tem pogubnejše. Tako je Sušteršičev duh avto-

kracije in terorizma zavel tudi v »Slomškovi Zvezi«: »Kaj mi mar tvoje prepričanje — stopi k nam in drži z nami, če ne...!« Naravna posledica tega je bila, da je pristopil k »Zvezi« marsikdo, ki ni bil našega prepričanja. Bodimo odkritosrčni in priznajmo to! Marsikomu, ki je bil naš iz prepričanja, se je to gabilo, toda bilo je treba držati jezika za zobmi, če nisi hotel triti v nemilost pri »višjih«. In drugi — morda bolj značajni — so s pomilovalnimi pogledi zrlili na »Slomškarje«, češ, glejte jih — koritarje! Vsi tisti pa, ki so bili le po imenu člani »Slomškove Zveze«, po svojem prepričanju — če so sploh imeli kakšno prepričanje — pa so bili vse drugo kot »Slomškarji«; tako je trpel ugled »Zveze« in vseh onih, ki so bili pri »Zvezi« res kot dobri značajni, ne pa kot »koritarji«.¹

Vsak, ki je čutil in mislil pošteno, je moral sprevideti, da tako ne more iti dalje in da je treba »Slomškovi Zvezi« temeljite remedure. Že takrat, ko nas je še tlačila mōra Sušteršičeve strahovlade, so se marsikomu začele odpirati oči in v vrstah »Slomškarjev« se je pojavljalo novo življenje, ki je vedno glasneje vpilo po reorganizaciji. Tako se je izvršil v »Slomškovi Zvezi« preobrat, ki smo se ga vsi razveselili: »Slomškova Zveza« se je postavila na lastne noge, postala je neodvisna od stranke.

Toda kljub temu preobratu še nismo prišli do jasnosti. Marsikak tovariš, ki stoji na pozitivnem stališču — med temi tudi jaz — še vedno ni vedel ne kod, ne kam. Začeli so se oglašati glasovi po skupni stanovski organizaciji, premalo se je poudarjalo, do kod bi smele segati meje skupnosti. Istočasno pa se je »Zaveza jugoslov. učiteljev« proglašala tudi za nadstrankarsko in vabila k sebi vse učiteljstvo brez razlike svetovnega nazora. Da, šlo je še dalje: kot »Slomškova Zveza«, tako si je tudi »Zaveza jugoslov. učiteljev« — če se ne motim, bilo je to začetkom septembra l. l. — postavila krščansko etiko za svoj kulturni temelj. Iz tega vidika bi bila torej samo stvar okusa, h kateri organizaciji hočem pristopiti, kakor je n. pr. stvar okusa, ali hočem piti kraški teran ali dolenjski »cviček«. Ravno to pa je bilo vzrok nejasnosti; marsikdo je namreč dvomil, da bi bila »Zaveza jugoslov. učiteljev« res nadstrankarska in da bi bil z resnim premislekom sprejet od »Zaveze« predlog o krščanski etiki kot kulturnem temelju.

Ko smo tako stali na razpotju in ugrabili, kam vodi pot na levo in kam na desno, pa se je oglasil nad nami »kategorični imperativ« od Učiteljskega sveta: »Pristopi k tej ali oni naši organizaciji, sicer nisi več — naš kolega! Pristopi — sicer te postavimo na sramotni oder!« — Živimo v času demo-

¹ Pojavi zadnjega časa kažejo, — glej med drugim imenovanje v višje šolsko nadzorstvo, ko je stranka prezrla soglasni sklep odbora Slomškove Zveze — da bi se učiteljstvo zopet rado zvodilo na to pot. Mlado učiteljstvo bo drage volje delalo v smislu Krekovič kulturno-gospodarskih načel, toda nikdar več ne pojde — pod klanec.

¹ Tu bi se dalo mnogo povedati, pa molčimo, ker gledamo samo naprej in ne več — nazaj.

kracije, zato ta poziv pač ni bil na mestu, tem manj pa zato, ker nam je takrat še manjkalo jasnosti. Toda bodi kakor hoče: »kategorični imperativ« je rodil sadove. Tovariši so se začeli priključati k organizacijama in — bilo je marsikomu že končno vseeno, h kateri se prikladi.

Sčasoma sta se nam učiteljski organizaciji jeli kazati v jasnejših konturah. Uvideli smo, da se križajo njuna kulturna pota, kar nam morajo — hotè ali nehotè — priznati tudi tovariši iz »Zaveze«. Le tistemu, ki veruje v moč krščanske ideje, more biti ta ideja vodnica v življenju. Verovati pa more v njeno moč le tisti, ki je iz dna duše prepričan, da je v krščanstvu ne samo moč, ampak tudi — resnica.

Ker sem tudi jaz uverjen, da nam je krščanstvo najboljši, najtrdnjši in najzanesljivejši kulturni temelj, in ker sem uverjen, da se izmed slovenskih učiteljskih organizacij edino »Slomškova Zveza« čuti voljno in zmožno graditi na tem temelju stavbo naše narodne kulture, prosim, naj se tudi mene blagovolji uvrstiti med »Zvezine« člane.

Mojemu dolgemu »confiteorju« se naj oprostijo! Misli so mi silile pod pero in — nisem mogel molčati. Prepričan sem, da si še vedno marsikak naš tovariš ni na jasnem o temeljih in ciljih naših stanovskih organizacij. Še vedno se poudarja »nadstrankarstvo« »Zaveze jugoslov. učiteljev« in da je v »Zavezi« prostora za vse tovariše, brez razlike svetovnega naziranja. Naj bi tudi »Zaveza« jasno in določno izpovedala svoj kulturni program, kot je storila to »Slomškova Zveza«!

Pripomnil bi rad še to: Skupna stanovska organizacija je naša nujna potreba, odločno pa je odklanjati vsak kompromis v kulturnih vprašanjih.

Franc Lužnik, učitelj

v Krejancih, pošta Galicija (Koroško).

Pomanjkanje učiteljstva; gojenci (gojenke) III. letnika učiteljskih na službe. Višji šolski svet je izdal sledeči razpis:

Pomanjkanje učiteljstva je že sedaj preobčutno. A navdaja nas toliko večja skrb danes, ko nujno potrebujemo sposobnega učiteljstva za osvobojeno Koroško in Prekmurje.

Svojemu narodu na pridobljenem ozemlju moramo dati narodnih šol v dokaz, da je zanj napočila zaželjena doba pravice in svobode.

Kako si pomagajmo v tem velikem in veselem, a tudi resnem času? Lotiti se moramo takoj dela in porabiti vsa sredstva, ki so nam na razpolago.

1. Predložiti je semkaj imenik učiteljev (v prvi vrsti samcev), ki bi jih poslali službovat na omenjeno ozemlje. Obe učiteljski organizaciji, t. j. Zaveza jugoslovanskega učiteljstva in Slomškova Zveza, lahko sestavita take imenike svojih članov.

2. Gojenci (gojenke) III. letnika učiteljskih naj bi po dovršenem letošnjem šolskem letu takoj nastopili učiteljske službe.¹ Namestili bi jih na večrazrednicah, kjer bi dobili prazna službena mesta po izvedbi predloga 1. Voditelji (voditeljice) bi dobili nalogo, da jih uvajajo v šolsko prakso; tako bi prevzeli to skrb tudi okrajni šolski nadzorniki. Na ta način bi pridobili to, česar jim učiteljske ne bi moglo glede šolske prakse v dovoljeni meri dati, ker bi zanje odpadel IV. letnik. Provizorično bi službovali tri leta, da bi se v tem času lahko pripravili na usposobljenostni izpit. Plačo bi prejeli isto, ki gre vsakemu učitelju pred drugim izpitom.

3. Morda bi kazalo za tretjeletnike prerediti 4 tedenski počitniški tečaj, da bi se jim znanje v pedagogiki, didaktiki in metodiki ter v slovenščini (morda še v kakem drugem predmetu) utrdilo in poglobilo, ali pa bi se zanje v ta namen podaljšalo šolsko leto za štiri tedne.

4. V učiteljsko službo naj bi se pozvali tudi maturanti gimnazij in realk ter bi zanje veljale določbe pod 2. in 3. Pri teh bi splošno znanje zadoščalo, strokovnega znanja pa bi si na teh tečajih pod umnim vodstvom in z lastno pridnostjo pridobili vsaj toliko, da bi v tem kritičnem času zadovoljivo izvrševali svoje naloge in se dovoljno pripravili na usposobljenostni izpit, ki bi se nanj javili po dveh letih. Tečaji za maturo naj bi obsegali le pod 3. imenovane strokovne predmete.

Vodstvo Zveze jugoslovanskega učiteljstva in odbor Slomškove Zveze se naprošata, naj imenik pod 1. imenovanega učiteljstva predložita čimprej semkaj. Seveda se je predvsem ozirati na učiteljstvo, ki radovoljno in brez ugovora odide na odkazana mu službena mesta.

Fr. Vadnjal, predsednik.

Predsednikom in tajnikom podružnic Sl. Z. naznanja uredništvo, da bo list poročal le o zborovanih tistih podružnic, ki pošljejo uredništvu poročilo. Toliko v vednost, da ne bo zamere. Stanovska zavest zahteva, da v prvi vrsti pošljate poročila svojemu glasilu in šele potem drugim listom.²

Zdravljenje učiteljstva v dež. blaznici. Z ozirom na našo vlogo z dne 11. 4. 1919 glede zdravljenja v deželni blaznici, je sklenila komisija začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave raztegniti sklep deželnega odbora z leta 1913: Učiteljstvo, službujoče na Kranjskem, se zdravi v II. razredu v dež. bolnici le tedaj, če plača za 10 dni naprej takso za III. razred, tudi na zdravljenje v dež. blaznici. Upraviteljstvu se je naročilo, da vse potrebno ukrene v smislu navedenega sklepa.

¹ Ali sta ljudskošolska nadzornika s to točko zadovoljna? Upamo, da vsaj ne.

² Nekaj že poslanih poročil izide v prihodnji številki.

Blagajna ima namen, če bo uspeh dovoljen, akcijo nadaljevati in jo razširiti tudi na razpise nagrad za poljudna dela strokovnjakov; skušala bo po svojih močeh še na drug način pozanimati slovenskega delavca za najbolj važno panogo našega življenja: za zdravstvo — in s tem povzdigniti splošno izobrazbo slovenskega naroda.

Društva in vsi, ki pridejo z delavci v dotiko, se naprošajo, da opozore svoje člane in delavce na ta razpis. Prosi se tudi za predloge in nasvete k začetni akciji, ki naj se pošljejo na naslov: Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Listnica upravnništva: Šesti številki smo priložili položnice. Celoletna naročnina znaša 20 K. Kdor še ni poravnal naročnine, naj to kmalu stori, kdor pa je že poslal 10 K, doplača samo še 10 K.

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Židovska steza 4/III. Celoletna naročnina K 20— za društvene člane in nečlane. (Pri društvenih članih je v naročnini vračunjena društvena članarina. Vsak društveni član mora biti naročnik lista.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 7. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino in dopise sprejema uredništvo »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.

